

Homér

Odyssea

Literární druh:

Lyrika; Epika

Literární žánr:

Epos

Literární forma:

Poezie

Časoprostor:

8. stol. př. n. l.; Středomoří

Kompozice:

Rámcová; 24 zpěvů; 12 111 veršů

Téma:

Nabádání k víře v bohy; zobrazovaný vzor chování pro běžné obyvatelstvo (vůle, chytrost, věrnost)

Charakteristika hlavní postavy:**Odysseus**

Válečník; vůdce; odvážný; chytrý; statečný

Postavy:

Penelopa – věrná Odysseova žena; dodnes je prototypem správné manželky

Telemach – syn Odyssea

Pallas Athéna – zasahuje v hrdinův prospěch

Poseidón – staví se k hrdinovi nepřátelsky

Kalypsó – Nymfa; zamilovaná do Odyssea; žije na Ogygii

Kirké – zlá čarodějnice

Aiolos – vládce větru, poprvé Odysseovi pomohl ale podruhé už ne

Polyfémos – Kyklop, který zajal Odyssea a jeho druhy

Jazyk a styl:

Přechodníky; er forma; inverze; hexametr (šestistopý verš); metafora

Volný verš; přeházené pořadí slov

Zkrácený Děj:

- Odysseus se vrací na rodnou Ithaku z Trojské války
- Nejprve se posilňovali u Kikonů → zavolali z nitra posily → strhl se boj
- Odysseus se s přeživšími vydali na protější břeh, aby doplnili zásoby
- Celou posádku uvěznil Kyklop Polyfém oslepnutím se stádem ovcí → jeskyni zavalil kamenem
- Odysseus přelstil obra → opil ho a vypíchl mu oko
- Kyklop ráno vyháněl ovce → kontroloval jenom hřbety → Odysseus a posádka se zachytili ze spodu
- Poseidon (otec Polyfémos; vládce všech moří) rozbouřil moře → znepříjemnil Odysseovu výpravu
- Zakotvili u Aioly (bůh větrů) → pohostil je → dal Odysseovi kožený měch (zavřel do něj všechny zlé větry) → námořníci chtěli vědět, co je v měchu → rozpoutali velkou bouři → vzdálili se od Ithaky
- Zakotvili u Laistrygonů (lidožrouti) → Odysseus vyslal posla k jejich králi → ten ho napíchl na rožeň a snědl → Laistrygonové začali na loď házet kameny → vyhnali námořníky na moře
- Na dalším ostrově žila čarodějka Kirké (dcera boha slunce; Hélios) → proměnila námořníky ve vepře → Odysseu je zachránil
- Při plutí kolem ostrova sirén požádal své muže, aby ho připoutali ke stěžni a aby si zalepili uši voskem
- Když byli na doslech sirén → žádal své muže, aby ho rozvázali a mohl k nim doplout → neudělali to
- Po bouři ztratil celou posádku → na troskách lodi připlul k ostrovu Ogygi → žil 7 let u Kalipsy (nymfa) → Zeus ji přinutil, aby ho pustila
- Dostal se na rodnou Ithaku → O jeho Penelopé se ucházelo spousta nápadníků → bránila se a tvrdila, že se Odysseus vrátí
- Athéna (bohyně moudrosti a ochránkyně statečných mužů) proměnila Odyssea ve starého žebráka → setká se se svým synem Telemachem → prozradí mu svůj plán, jak se zbavit nápadníků
- Řekl mu, ať schová všechny zbraně → nechá jenom pro Odyssea a Telemacha
- Před domem ho poznal starý pes (kterého cvičil), chůva (podle jizvy)
- Penelopé se rozhodla, že si vybere manžela → musí splnit úkol
 - Napnout tětívu a prostřelit 12 ok v sekerách
- Nikomu se nepodařilo ani napnout tětívu → až na žebráka → všichni poznali, že je to Odysseus
- Začali s Telemachem bojovat proti nápadníkům → skoro všechny zabili
- Penelopé se to dozvěděla → nemohla tomu věřit → vymyslela další zkoušku
 - Prikázala služebníkům, aby vynesli postel na chodbu → Odysseus namítl, že je to nemožné → postel je součástí stromu, které roste uprostřed ložnice
- Penelopé pozná Odyssea → Athéna mu vrátí mládí
- Jde navštívit svého otce (Laerta) → obyvatelé ho chtějí zabít (zabil mnoho nápadníků) → Athéna ho uchrání → Zeus zasáhne → zabráni krveprolití

Děj:

Kniha vypráví o návratu ithackého krále Odyssea domů z Trojské války. Po porážce Trojanů se vydal Odysseus se svým vojskem na deset let dlouhou plavbu plnou dobrodružství.

Nejprve se posilnili u Kikonů. Vtom však hostitelé zavolali z nitra země posily a strhl se boj. Ti, co přežili se spolu s Odysseem, vydali na protější břeh, aby doplnili vodu a potraviny.

Celou posádku však uvěznil Kyklop Polyfémus ve své jeskyni se stádem ovcí. Na noc tuto jeskyni zavalil obr, lidožrout, velkým balvanem. Odysseus a jeho posádka se ho snažili odvalit, ale kámen se ani nepohnul. Když poznal, že není možno uniknout silou, zkusil použít lest. Opil Kyklopa vínem a představil se mu jako Nikdo. Potom mu nažhavenou ostrou stranou jeho kyje vypíchnul jediné oko. Polyfémus strašně zařval bolestí. Když přispěchali na pomoc jeho přátelé a ptali se ho, kdo ho vraždí, odpověděl jim, že Nikdo. Ráno Kyklop vyháněl své stádo z jeskyně. Odysseus a jeho muži se zachytili zespoda za ovce. Polyfémus tušil, že by Odysseus mohl v nestřeženou chvíli uniknout, a proto byl ostražitý. Osahával však pouze hřbety ovcí, takže se podařilo Odysseovi uprchnout.

Polyfémův otec Poseidon, vládce všech moří, se dozvěděl, co Odysseus učinil. Rozbouřil moře svým trojzubcem a plavbu celé výpravě znepříjemnil.

Druhého dne zakotvili na ostrově krále Aiola, boha větrů. Ten je bohatě hostil a na cestu dal Odysseovi kožený měch. Do něj uzavřel všechny zlé větry. Námořníci byli zvědaví, co to Odysseus má a měch rozvázali. → Celá loď se ocitla v bouři → Vzdálili se od Ithaky.

Potom zakotvili u Laistrygonů (lidožrouti). Odysseus vyslal posla k jejich králi ten, ale posla nabodl na rožeň a snědl. Poté začali na loď házet kameny a vyhnali námořníky zpět na moře.

Na dalším ostrově žila kouzelnice Kirké, dcera boha slunce – Héliu, která mnoho námořníků proměnila ve vepře → Odysseus je nakonec zachránil.

Když pluli kolem ostrova Sirén. Ty krásným zpěvem lákaly námořníky k útesům svého ostrova, kde většina lodí ztroskotala. Odysseus nakázal svým mužům, aby si zalepili uši voskem a sám se nechal připoutat ke stěžni. Když byli na doslech Sirén, žádal své muže, aby ho odpoutali a nechali plavat k Sirénám. Ti ale dobře věděli, že to nesmí učinit, a dělali, že jej neslyší.

Po jedné z bouří ztratil celou posádku a sám připlul na troskách lodi k ostrovu Ogygii, kde žil sedm let u nymfy Kalipsy → Zeus jí donutil Odyssea propustit.

Konečně se dostal na rodnou Ithaku. O jeho překrásnou ženu Penelope se zde ucházela celá řada nápadníků. Penelope se jim doposud bránila a tvrdila, že se Odysseus jistě vrátí.

Athéna, bohyně moudrosti a ochránkyně statečných mužů, proměnila Odyssea ve starého žebráka a ten se setká se svým synem **Telemachem**, kterému prozradí svůj plán jak se jich zbavit. Tak mu řekl, ať schová všechny zbraně a nechá tam jenom pro něho a sebe. Před domem ho poznal starý pes, kterého Odysseus vychovával, poté chůva podle jizvy, když mu myla nohy.

Další den se Penelopé rozhodla, že si z nápadníků konečně vybere manžela, pokud splní to, co uměl jen Odysseus – napnout tětívu jeho luku a prostřelit 12 ok v sekerách. Nikomu se však nepodařilo ani napnout tětívu. Poté přišel (ještě jako žebráka), vzal luk a prostřelil všechny oka v sekerách. V tu chvíli všichni poznali, že je to on.

Pak začali spolu s Telemachem bojovat proti nápadníkům. Skoro všechny zabili. Ale jak se to dozvěděla Penelopé, nemohla tomu uvěřit. Proto dalšího dne ho podrobila zkoušce, která měla dokázat, že je to opravdu on.

Zkouška spočívala v tom, že Penelope přikázala svým služebným, aby vynesly postel na chodbu, Odysseus však namítl, že je to nemožné, protože postel je součástí stromu, který roste uprostřed ložnice. V tu chvíli Penelope poznala, že je to Odysseus. Pallas Athéna následně vrací Odysseovi jeho mládí a podobu.

Následně jde navštívit svého otce Laerta. Během jeho návštěvy se někteří obyvatelé Ithaky rozhodnou ho jít zabít, protože zabil mnoho jejich synů, kteří byli nápadníky Penelopy. Athéna však Odyssea uchrání a Zeus pak zasáhne a zabrání krveprolití.

Homér (???? – ????)

Antický básník – „slepý pěvec“ → vnitřní zrak = pravý zrak

Mluví o sobě jako o „starém slepci“; starý = moudrý; slepý = pravdivý

Období:

Asi 7. – 8. století př. n. l – archaické období

Další díla:

Je mu připisováno sepsání epických básní:

Ilias

Odyssea

Dále mu jsou připisovány Homérské hymny, směšnohrdinský epos Batrachomyomachia (Válka žab a myší) – paroduje Ilias

Další autoři:

Ezop

Sofokles – Král Oidipus; Antigona

Ovidius – Proměny

Epos o Gilgamešovi

Bible